

Turvepeltojen käytön tiekartta - hankkeen esittely

Työpaja, Pirkanmaan ja Satakunnan maakunnat
13.6.2024

Tutkimusprofessori Heikki Lehtonen
heikki.lehtonen@luke.fi

Hankkeen tausta: MISU www.mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma

Hanke on osa Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) toimeenpanoa. MISU (2021) edistää osaltaan Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä.

MISUn avulla toteutetaan myös Euroopan unionin ilmastotavoitteita ja kansainvälisen tason sitoumuksia. Suunnitelmassa mainituilla toimenpiteillä odotetaan saatavan aikaan vähintään kolmen miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonin suuruinen ilmastovaikutus vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelma kattaa maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin, maankäytön muutoksiin ja ilmastokosteikkoihin kohdistuvat toimenpiteet ja sisältää myös toteuttamissuunnitelman sekä suunnitelman siitä, miten toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan

Turveltojen käytön tiekartta –hanke

<https://mmm.fi/web/mmm/-/turveltojen-kayton-tiekartta>; <https://www.luke.fi/fi/projektit/tptiekartta>

Hankkeessa tuotetaan turveltojen käytölle tiekartta, jossa huomioidaan keskeisimmät turveltojen käyttöä ohjaavat ohjelmat, tiekartat, ja strategiat sekä arvioidaan näiden seurauksena tapahtuvia taloudellisia ja maankäytöllisiä muutoksia sekä ympäristövaikutuksia alueittain vuosina 2035 ja 2040 aina vuoteen 2050 asti.

Yhdessä sidosryhmien kanssa muodostetaan uskottava ja realistinen suunnitelma siitä, **missä määrin turveltojen käyttö eri alueilla voisi muuttua**, ja arvioidaan miten **maataloustuotanto ja talouden tuotos sekä verokertymät ja työllisyys muuttuisivat maakunnittain** ja osin seutukunnittain, erityisesti niillä alueilla, joilla taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset ovat todennäköisimmin suurimmat.

Hankkeeseen osallistuvat

Luke:

Heikki Lehtonen, koord.

Olli Niskanen, varakoord.

Jyrki Niemi

Marja Knuuttila

Antti Miettinen

Hanna Kekkonen

Hannu Ojanen

Leena Stenberg

Henrik Wejberg

Riitta Savikko

Valio Oy:

Tuuli Hakala

Nautasuomi Oy:

Essi Tahvola

Rahoitus: Maa- ja metsätalousministeriö,
Hiilestä kiinni –ohjelma, lokakuun 2024 loppuun

<https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma/tutkimus-ja-innovaatio-ohjelma>

Hankkeen ohjausryhmä

Anna Salminen, maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja

- Tuuli Orasmaa, Joel Rouvavuori, Heini Lehtosalo, Birgitta Vainio-Mattila, MMM

N.N., ympäristöministeriö

Tero Hirvi, Fazer Finland Oy

Jaakko Huokkola, Lantmännen Agro Oy

Ville Junnila, Kuuselan Tila Oy

Rikard Korkman, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf

Juha Nousiainen, Valio Oyj

Paula Ollila, Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö

Teija Paavola, Atria alkutuotanto

- varajäsen Sinikka Hassinen, Nautasuomi Oy

Jukka Rantala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.

- varajäsen Juha Lappalainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.

Anne Tolvanen, ohjelmajohtaja, Luke

Tavoitteista ja työn tarkoituksesta

Tavoitteena on parantaa päätöksentekoympäristöä eli tarvitaan uskottava näkymä toimijoille – viljelijöille, ruokateollisuudelle, alueiden ja kuntien suunnittelijoille ym alueellisille sidosryhmille - siitä, mitä voi ja kannattaa tehdä turvepeltojen käytön suhteen.

Toisaalta siis tarve tuottaa selkeitä polkuja eli tiekartta, mutta toisaalta skenaariotarkastelu jättäisi tilaa erilaisille, myös poliittisille, valinnoille

Tiekartassa sovitetaan yhteen eri toimijoiden tarpeet ympäristö- ja ilmastotavoitteiden kanssa siten, että muodostuu aikajana, jolle määritellään alueittain (maakuntataso) turvepeltojen käytön muutokset perusteluineen eri skenaarioissa

Turvepellon määritelmä

Suomen kasvihuonekaasupäästöjen inventaariossa (Tilastokeskus 2023) orgaaninen maa on määritelty maana, joka sisältää vähintään 20 % orgaanista hiiltä maan pintakerroksessa (20 cm). Suomen kasvihuonekaasupäästöjen inventaariossa eloperäisiksi peltomaiksi on luettu luokat Histosol ja Umbric Gleysol.

Lähde: Räsänen, T.A. ym. 2023. Turvepeltolohkojen määrittely ja tunnistaminen. Maatalousmaiden turvetieto (MaaTu) -hankkeen raportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 58/2023. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 40 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-720-4> ”Tämän raportin tavoitteena on selvittää kriteerejä turvepeltolohkon tunnistamiseen ja määrittelyyn Suomessa siten, että määritelmä on yhtenevä hallitusten välisen ilmastopaneelin (IPCC) käyttämän määritelmän kanssa”

Turvepeltotiekartta-hankkeessa muutospolkuja laaditaan ensi sijassa turvekerrokseltaan yli 40 cm paksuille turvepeloille, joita on em. aineiston mukaan noin. 198 000 ha. Lisäksi on ohutturpeisia peltota runsaat 70 000 ha. Yhteensä turvepeltota Suomessa n. 270 000 ha, jotka ovat virallisessa merkittävä päästölähde kasvihuonekaasuinventaariossa <https://www.stat.fi/tup/khkinv/index.html>

Tutkimus-, aineisto-, ja sidosryhmälähtöisyys

Toimijat: maanomistajat, viljelijät, ruokaketjun toimijat, alueelliset ja valtakunnalliset päätöksentekijät ja suunnittelijat.

Tiekartan muodostamisessa käytetään hyväksi saatavilla olevaa paikkatietoaineistoa ja tutkimustietoa turvepeltojen ominaisuuksista sekä arvioita eri toimenpiteiden kustannuksista ja hyödyistä.

Viljelijöitä, maanomistajia ja muita sidosryhmiä alueittain kuullaan hankkeen aikana. Siksi tämä työpaja, jossa keskustellaan eri muutospoluista ja niihin liittyvistä seikoista ja mahdollisista vaikutuksista alueella.

Tulokset ja niiden käyttö

Turvepeltojen tiekartta luo pohjan myös maatilojen ja ruokaketjun toiminnan suunnittelulle, sekä tarjoaa **perustellun kokonaisnäkömyksen turvepeltojen lähivuosisikymmenien käyttömuutoksista alueiden maanomistajien ja muiden päätöksentekijöiden käyttöön**. Näin luodaan pohjaa 2020-2050 pellonkäytön suunnittelulle eri tavoitteet huomioiden

HUOM! Tässä hankkeessa ei tehdä päätöksiä maanomistajien tai ruokaketjun toimijoiden ”pään yli”, vaan tuotetaan eri polkuja turvepeltojen kestävämpään käyttöön ruokaturva ja muut tavoitteet huomioiden. Viljelijät ja maanomistajat tekevät päätökset joka tapauksessa omista lähtökohdistaan. Tämän päätöksenteon asetelma ja kannustimet tulee olla sellaisia, että muutokset turvepeltojen käytössä vastaavat eri tavoitteisiin, ovat kannattavia, eivätkä heikennä ruoantuotantoa Suomessa.

Esim. EU:n Ennallistamisasetus – jonka voimaan tulo on vielä epävarmaa – ehdottaa isoja muutoksia turvepeltojen käyttöön, mutta korostaa samalla, että muutokset eivät saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa kenellekään, vaan tavoitteisiin tulee pyrkiä sopivilla kannustimilla

<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20230707IPR02433/ennallistamisasetus-eu-parlamentti-hyvakysi-kantansa-neuvotteluihin>

